

bástyák kőerőd, papilak, két iskolaépület, udvarház - mind kicserélődtek, vagy megsemmisültek, elpusztultak, egyedül a harangláb maradt fenn. 300 éve áll, dacolva az idővel, emberi küzdelmek, háborús, válságos idők öreg tanúja. Lábai körül nemzedékek nőttek és váltották fel egymást. Látott virágos tavaszokat, nyári zivatarban cikázó villámot, téli éjszakában dermesztő fagyot, metsző hóvihart; látott hölcsőt és koporsót, örömet és bánatot, mosolyt és könnyet, tengernyit. Így lett számunkra a megmaradás, a túlélés szimbóluma, és ahogy múlnak az évek, századok, egyre inkább az. Karcsú tornyával az ég felé mutat, és minket is fölfelé nézni, a fényt keresni tanít. Ő már tudja, mert 300 év tapasztalata tanította meg rá, amit Székely Tihamér lelkész 1922. április 28-án az amerikai testvéregyházközséghez írott levelében így fogalmaz meg: „A múlt küzdelmes, a jelen még több erőt és áldozatot kér. Küzdenünk kell nyelvünkért, iskoláinkért, fajunkért, hitünkért, egyszóval fennmaradásunkért. Mint az arany a tűzben tisztul meg, hisszük, hogy népünk is ez élhetőségünkért folytatandó nagy tűzből öntudatra ébredve, megtisztulva és megerősödve fog kikerülni.”

Prof. Dr. CSUCSUJA ISTVÁN

IN MEMORIAM Dr. BODOR ANDRÁS

Gyászoló hozzátartozók, gyászoló gyülekezet!

Egy szép, alkotásokban és küzdelmekben gazdag életnek vetett véget, illő kegyelettel, azt is mondhatnám, koronázott meg a halál. Alig egy héttel ezelőtt, a kezdő hallgatóknak történt bemutatásakor, a mellettem ülő Bodor András professzornak azt mondtam, hogy őt tekintjük karunk Nestorának, mert neki a legnagyobb a tudása, hozzáfordulunk tanácsért, ő az, akinek a véleményét tudományos és igazgatási kérdésekben kikérjük.

És őt tekintjük a folytonosság megtestesítőjének. Az ősi kollégiumi szellemet, a külföldi egyetemjárás tapasztalatát, az egyetemalapítás és bekebelezés tanulságait, s az újrakezdések optimizmusát hozta magával.

Alapműveltsége, a klasszika-filozófia révén ókortörténetet tanított, de latint és görögöt is. Az ezen a téren végzett kutatásaival és fordítói tevékenységével vívott ki magának tudományos elismerést. Mindig vallotta, kollégiumi tanárainak indíttatása, itteni és oxfordi tanulmányai biztos alapot jelentettek számára, de az eredményeket rendszeres munkájának tudja be elsősorban.

A nemzetközi tudományos életben, nyugodtan állítom, kisebbségi tudományosságunk legismertebb képviselője volt. Persze, ebben Oxford kapcsolatteremtő erejének is szerepe volt, személyes kommunikációs készségének is, de mindenekelőtt annak, hogy kutatási eredményei angol, francia, német, japán, s más folyóiratok hasábjain hoztak neki elismerést.

A tanárjára büszke diák szép érzésével kísértem, amikor magukat kiszígelte hosszan beszélgetett a nagynevű J. Le Goffal, majd az Európai Unió ösztöndíját ítélő angol lorddal, ők is az udvarolni szokott társaságtól igyekezének szabadulni.

Bodor András professzor soha nem tartozott olyan csoporthoz, vagy azok közé, akik korábban azt mondhatták, hogy most van a mi világunk, vagy akik később érezték úgy, hogy eljött a mi időnk. Az emberek tulajdonképpeni egyenlőségére adott. Sokat. Nem voltak előítéletek mentén kialakított preferenciái.

A tehetség, a szorgalom, a jóra való hajlam volt az, amiért segítette a szakmai, a tudományos vagy éppen a társadalmi felemelkedésben.

Tiszteletére rendezett egyik ünnepségen vallotta, 1981-ben, egy nem éppen konfessziókra sort kerítő évben, hogy tanári munkásságában mindig a Kant-i elveket érvényesítette. A tudás gyarapítása és az értelem kiművelése mellett az erkölcsi jellem, az autonóm erkölcsi személyiség kialakítására törekedett. A cselekvés akkor értékes - mondotta -, ha az ember általa a kötelességét teljesíti. A fajtájáért, azért a közösségért való felelősségét, amelyből vétetett, biztosan már a falujából magával hozta, hogy aztán a kollégium századok formálta szelleme gyarapítson rajta sokat. Kétségtelen, a társadalmi elkötelezettségre nevelő angol iskola tapasztalata is benne volt eme felelősségtudatában.

Kisebbségi politikai életünk néha zajos megnyilvánulásait rosszallva, fejtette ki - a kelleténél több szekularizmust és gondolati torzulást feltételezve nálunk-, hogy régen mennyivel szilárdabb kerete volt kisebbségi életünknek azáltal, hogy a kisebbségi egyházak felvállalták, támaszt jelentettek megmaradásunkért folytatott erőfeszítéseinkben, intézményeink és szervezeteink révén a saját hatalom hiányát is pótolták.

Munkabírása, szellemi frissessége idejének legvégén is töretlen volt. Letűnt századok enciklopédistáinak szorgalmával fordította Bethlen Farkas krónikájának még hátralevő köteteit, mert - mint mondotta - korára való tekintettel, sietnie kell. Ő tartotta, megkapóan, az egyetemi évnnyitó előadást. S e héten kellett volna végleges választ mondania arra, hogy meghirdet-e a következő félévre egy újabb előadást.

A válasz elmaradt. A jó Isten másként akarta.

A tanítványok, a kar vezetősége, magyar kollégái és munkatársai nevében a családnak megnyugvást kívánunk, mély gyászában. Neki örök nyugalmat. Sit, tibi terra levis.

MOLNOS LAJOS

HAMUBANSÜLT BERDE-CIPÓ*

Én életemnek abban a szépséges idejében hallottam először a Berde-cipőről, amidőn az emberben, az ember körül még a legcsodálatosabb dolgok is könnyűszerrel, a világ legtermészetesebb módján mennek végbe és történnek meg.

* Elhangzott 1999. július 24-én a Főtanácsot követő ünnepi ebéden.